

Läkartidningens medicinske chefredaktör varnar:

All typ av nikotin kan skada fostret

Även nikotintuggummi under graviditeten kan öka risken för plötslig spädbarnsdöd. Det är slutsatsen i en ny och uppdaterad litteraturgenomgång.

– Jag hoppas det ska bli en debatt om bruket av tobaksfria nikotinprodukter. Jag tror inte att allmänheten och kvinnorna är medvetna om riskerna.

Det säger Läkartidningens medicinske chefredaktör Josef Milerad, docent vid institutionen för kvinnors och barns hälsa vid Karolinska institutet i Solna. Han har tillsammans med Ed Mitchell, professor i pediatrik i Auckland, Nya Zeeland, gått igenom den senaste litteraturen på området.

De har båda tidigare bidragit med egen forskning. Ed

Mitchell var den första som visade att risken för plötslig spädbarnsdöd ökade om barnet sov på mage.

Josef Milerads forskning på djur visade för tio år sedan att nikotinpåverkan under graviditeten, inte efter födseln, kanske var den viktigaste orsaken till plötslig spädbarnsdöd. Han visade också att rökning under graviditeten gör att hjärnans larmfunktion vid syrebrist reagerar långsammare.

1999 gick Mitchell och Milerad igenom litteraturen på området på uppdrag av Världshälsoorganisationen som publicerade artikeln på sin webbplats.

Då var slutsatsen att den främsta orsaken till plötslig spädbarnsdöd var mammans rökning under graviditeten.

Sedan dess har ytterligare



Foto: Marita Arvidsson

Läkartidningens medicinske chefredaktör Josef Milerad vill varna gravida kvinnor för att använda nikotintuggummi under graviditeten.

studier bekräftat detta samt kartlagt vad som händer i kroppen. Förutom störningarna i hjärnan ersätts elastiska delar i hjärta, kärl och lungor med bindväv så att organen blir stelare.

Starkare bevis finns nu också för att det är själva nikotinet i tobaken som är den stora orsaken.

– Det här har ett väldigt viktigt folkhälsobudskap. När så många studier säger samma sak kan man upplysa allmänheten om att undvika de här substanserna, säger Josef Milerad.

– Jag känner mig väldigt oroad över att man nu ska sälja nikotintuggummi i vanliga livsmedelsbutiker. Det finns inga varningstexter som säger att de här produkterna är beroendeframkallande eller att det inte är ett säkert alternativ till rökning för gravida kvinnor. Det får inte säljas på samma sätt som ett kosttillskott.

Den uppdaterade litteraturgenomgången har granskats av WHO:s expertpanel och kommer att publiceras på WHO:s webbplats inom kort.

Elisabet Ohlin

Vetenskapsrådets expertgrupp avslöjar forskningsfusk

Den före detta professorn vid Karolinska institutet, Thomas Lundeberg har under flera år ägnat sig åt ett graverande och omfattande forskningsfusk.

Anklagelsen levereras i ett utlåtande från Vetenskapsrådets expertgrupp som hittills bara har granskat en bråkdel av Lundebergs digra forskningsmaterial.

Thomas Lundeberg har profilerat sig inom kompletär medicin med tyngdpunkt på smärtbehandling med akupunktur och massage. I samband med fuskanklagelserna tvingades han avsluta sin tjänst som professor på KI. Anmälan från rektor Harriet Wallberg-Henriksson vid KI lämnades in i månads-skiftet mars/april 2004. Utredningen har tagit lång tid

eftersom anmälan är ovanligt komplicerad och berör många olika områden.

Professorn Clas Mannheimer vid Smärtcentrum på Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg, säger spontant att fusket naturligtvis inte är bra för forskningen i allmänhet och i synnerhet inte för den kliniska smärtforskningen.

– Men jag hoppas och tror att på lång sikt kommer det ändå inte påverka anslagen till den medicinska forskningen. Det är en isolerad händelse och jag har inte alls känslan av att det skulle röra sig om toppen av ett isberg, tillägger Clas Mannheimer.

Vid ett samtal med Dagens Nyheter har Thomas Lundeberg, numera överläkare vid

Danderyds sjukhus, förnekat anklagelserna om fusk. De fel som har begåtts har varit små och utan uppsåt, hävdar han.

Vetenskapsrådets oberoende experter har tvärtom kommit fram till att den före detta professorn har kopierat material från andra forskare och bluffat med resultat från djurförsök. Artiklarna har han sedan fått publicerade i ett flertal ansedda, vetenskapliga tidskrifter. Han ska också ha hittat på fakta i patentansökningar. I de fall när Thomas Lundeberg hänvisar till forskning utförd på KI, kan expertgruppen inte hitta bevis för att så ska ha skett. Att det saknas dokumentation är en återkommande anmärkning från experterna

Vidare framhåller experterna, att felaktiga datauppgifter

i arbeten från Lundebergs forskningsgrupp vid KI inte har varit ovanliga företeelser.

Allvarlig kritik riktas också mot den anklagade överläkarens närmaste medarbetare. Det gäller framför allt den avhandling som han har lagt fram under ledning av Thomas Lundeberg.

De fuskanklagade har nu fyra veckor på sig att lämna kommentarer till experternas rapport. Vetenskapsrådets arbetsgrupp kring oredlighet i forskning lämnar troligtvis sin slutgiltiga bedömning vid sammanträdet i mars. Vetenskapsrådet tar inte ställning till vilka konsekvenserna bör bli. Det blir rektor Harriet Wallberg-Henrikssons sak.

Amelie Cardell